

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2023 Województwo lubuskie
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język hiszpański
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	22 maja 2023 r. – poziom rozszerzony
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	19 września 2023 r.

Opracowanie:

Anna Łochowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Krystyna Łapieńska-Rey (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opieka merytoryczna

Ludmiła Stopińska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Beata Trzcińska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Mariola Jaśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Opracowanie dla województwa lubuskiego**Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu**

Anna Kańska

Anna Sperling

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa

tel. 22 536 65 00, fax 22 536 65 04

e-mail: sekretariat@cke.gov.pl

www.cke.gov.pl

Język hiszpański

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka hiszpańskiego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka hiszpańskiego na poziomie rozszerzonym składał się z 31 zadań zamkniętych różnego rodzaju (wyboru wielokrotnego, zadań na dobieranie) oraz 17 zadań otwartych, w tym 16 krótkiej i 1 rozszerzonej odpowiedzi. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności w czterech obszarach: rozumienia ze słuchu (11 zadań zamkniętych i 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi), rozumienia tekstów pisanych (14 zadań zamkniętych i 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi), znajomości środków językowych (6 zadań zamkniętych i 8 zadań otwartych krótkiej odpowiedzi) oraz tworzenia wypowiedzi pisemnej (1 zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi). Zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu były oparte na nagranych tekstach, odtworzonych podczas egzaminu z płyty CD, natomiast zadania sprawdzające rozumienie tekstów pisanych oraz 2 zadania sprawdzające znajomość środków językowych były oparte na tekstach autentycznych lub w minimalnym stopniu adaptowanych zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 60 punktów (1 punkt za każde zadanie zamknięte lub otwarte w obszarach rozumienia ze słuchu, rozumienia tekstów pisanych i znajomości środków językowych oraz 13 punktów za wypowiedź pisemną).

2. Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających (Formuła 2023)		8
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	1
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	7
	ze szkół publicznych	8
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	5
	mężczyźni	3
	o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy ² (obywatele Ukrainy)	0

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

TABELA 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem widzenia barw	0
Ogółem	0	

3. Przebieg egzaminu

TABELA 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		22 maja 2023 r.	
Czas trwania egzaminu		150 minut	
Liczba szkół		4	
Liczba zespołów egzaminatorów*		2 zespoły w Okręgu	
Liczba egzaminatorów*		6	
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu części egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym zdającym	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)		0	

* Dane dotyczą wszystkich poziomów egzaminu (podstawowego, rozszerzonego i dwujęzycznego) łącznie.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1644, z późn. zm.) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

4. Podstawowe dane statystyczne

TABELA 4.

Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem Formuła 2023	8	-	-	-	-	45	-

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań – dotyczy wszystkich zdających w kraju

TABELA 5.

Poziom wykonania zadań – dotyczy wszystkich zdających w kraju

Rozumienie ze słuchu

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poziom wykonania zadania (%)
	Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe	
1.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiedzane w naturalnym tempie [...].</i>	II.2) Zdający określa główną myśl wypowiedzi [...].	54
1.2.		II.8) Zdający odróżnia informacje o faktach od opinii.	71
1.3.		II.5) Zdający znajduje w wypowiedzi określone informacje.	68
1.4.			70
1.5.			53
1.6.			53
2.1.			58
2.2.		II.5) Zdający znajduje w wypowiedzi określone informacje.	76
2.3.			56
2.4.			59
2.5.			73

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poziom wykonania zadania (%)	
	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe		
3.1.	<p>II. Rozumienie wypowiedzi.</p> <p><i>Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiedziane w naturalnym tempie [...].</i></p>	<p>VIII.2) Zdający przekazuje w języku obcym nowożytnym [...] informacje sformułowane w tym języku obcym.</p>	27	
3.2.	<p>V. Przetwarzanie wypowiedzi.</p> <p><i>Zdający zmienia formę przekazu ustnego [...].</i></p>		<p>II.5) Zdający znajduje w wypowiedzi określone informacje.</p>	48
3.3.	<p>I. Znajomość środków językowych.</p> <p><i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i></p>		22	
3.4.			<p>II.7) Zdający wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.</p>	13

Rozumienie tekstów pisanych

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poziom wykonania zadania (%)
	Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe	
4.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie [...] różnorodne złożone wypowiedzi pisemne [...].</i>	III.4) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	81
4.2.			71
4.3.			77
4.4.			82
4.5.			88
5.1.		III.5) Zdający rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.	81
5.2.			74
5.3.			69
5.4.			73
5.5.			79

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poziom wykonania zadania (%)
	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	
6.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie [...] różnorodnie złożone wypowiedzi pisemne [...].</i>	III.4) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	59
6.2.			55
6.3.			71
6.4.		III.1) Zdający określa główną myśl tekstu [...].	90
6.5.	II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie [...] różnorodnie złożone wypowiedzi pisemne [...].</i>	VIII.2) Zdający przekazuje w języku obcym nowożytnym [...] informacje sformułowane w tym języku obcym.	53
6.6.	V. Przetwarzanie wypowiedzi. <i>Zdający zmienia formę przekazu [...] pisemnego [...].</i>		43
6.7.	I. Znajomość środków językowych.		42
6.8.	<i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i>		37

Znajomość środków językowych

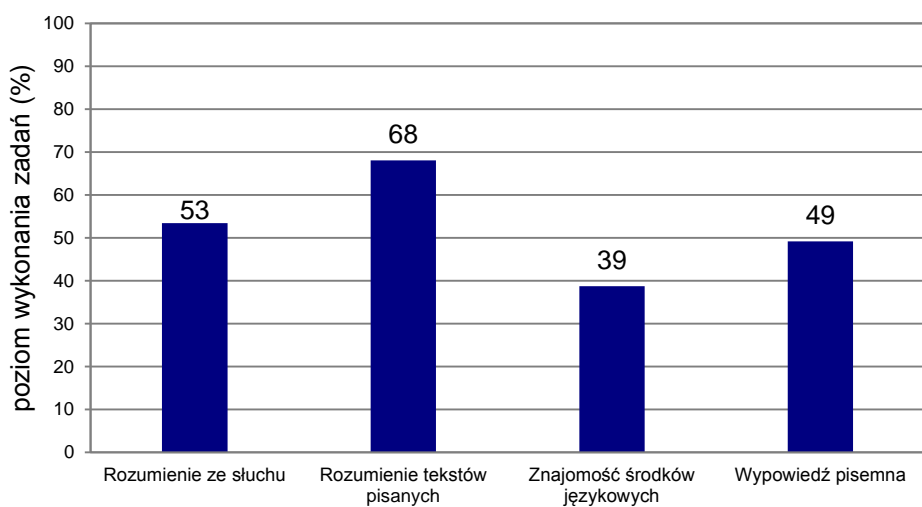
Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poziom wykonania zadania (%)
	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe	
7.1.	<p>I. Znajomość środków językowych.</p> <p><i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i></p>	<p>1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</p>	54
7.2.			42
7.3.			46
7.4.			51
7.5.			71
7.6.			33
8.1.			26
8.2.			30
8.3.			59
8.4.			38
9.1.			31
9.2.			20
9.3.			27
9.4.			15

Wypowiedź pisemna

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Kryteria	Poziom wykonania zadania (%)
	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe		
10.	<p>I. Znajomość środków językowych.</p> <p><i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i></p> <p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p><i>Zdający samodzielnie tworzy [...] w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne [...].</i></p> <p>IV. Reagowanie na wypowiedzi.</p> <p><i>Zdający [...] reaguje w formie w miarę złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach [...].</i></p>	<p>I. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</p>	zgodność z poleceniem	54
		<p>V.4) Zdający przedstawia intencje [...] i plany na przyszłość.</p> <p>V.6) Zdający wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy [...].</p>	spójność i logika wypowiedzi	53
		<p>V.8) Zdający stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją.</p>	zakres środków językowych	43
		<p>V.12) Zdający stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze.</p> <p>V.13) Zdający stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.</p> <p>VII.3) Zdający [...] przekazuje informacje i wyjaśnienia.</p>	poprawność środków językowych	45

WYKRES 1.

Poziom wykonania zadań w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności – dotyczy wszystkich zdających w kraju

Komentarz – na podstawie wyników wszystkich zdających w kraju

Poziom rozszerzony

Średni wynik uzyskany przez absolwentów przystępujących do egzaminu maturalnego z języka hiszpańskiego na poziomie rozszerzonym wyniósł 53% punktów.

Tegoroczni maturzyści najlepiej poradzili sobie z zadaniami z obszaru rozumienia tekstów pisanych (średni wynik 68% punktów); więcej problemów sprawiło im rozwiązanie zadań ze słuchu oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej (średnie wyniki – odpowiednio 53% i 49% punktów); najniższy średni wynik uzyskali za rozwiązanie zadań sprawdzających znajomość środków językowych (39% punktów).

W obszarze rozumienia ze słuchu zdający najlepiej opanowali umiejętność oddzielania faktów od opinii sprawdzaną w zadaniu 1.2. Na podstawie wysłuchanej informacji o odkryciu malowideł w pałacu Alhambra zdający mieli zdecydować, które zdanie jest przedstawione w tekście jako opinia. 71% maturzystów wiedziało, że jest to zdanie **B. *Esta obra fue una creación espontánea realizada por diversión.***, poprzedzone w nagraniu wyrażeniem *se intuye que*.

Znacznie większym wyzwaniem okazało się zadanie 1.1., w którym zdający mieli określić główną myśl wypowiedzi.

1.1. La mujer habla

- A. del uso erróneo de los anglicismos.
- B. de la ambigüedad de algunas palabras.
- C. de las preferencias por usar algunos extranjerismos.

Transkrypcja:

Texto 1

El área de las comunicaciones y nuevas tecnologías está llena de anglicismos, algunos de los cuales compiten con palabras de etimología y composición más próximas al español y aceptadas por la Real Academia Española. Tal es el caso de *chat*, que tiene un equivalente en español en la palabra *charla*. Funciona perfectamente, pero *chat* es la que se usó primero y es la más favorecida por la comunidad en Internet. Lo mismo sucede con el término *página web*, para el cual la Academia sugiere la palabra *ciberpágina*, pero nadie la utiliza y es posible que muy pocos sepan que existe.

Poprawną odpowiedź wskazała niewiele ponad połowa maturzystów (54%). Monolog dotyczył zjawiska zapożyczeń z języka angielskiego w języku hiszpańskim, a konkretnie tendencji do wypierania przez terminy angielskie terminów rodzimych. Myśl tę oddawało zdanie **C.** Tymczasem jeden na trzech zdających wybrał opcję B. O atrakcyjności tego dystraktora mogły zdecydować dwa czynniki: pojawiające się w nagraniu przykłady par wyrazów o identycznym znaczeniu w języku angielskim i hiszpańskim oraz użyty w zadaniu rzeczownik *ambigüedad*, nawiązujący w swoim brzmieniu do dwoistości czegoś (*-bi-*). Wyrażenie *la ambigüedad de algunas palabras* oznaczało jednak “dwuznaczność niektórych wyrazów”, a o tym w nagraniu nie było mowy.

Kolejną umiejętnością sprawdzaną w tej części arkusza było znajdowanie w wypowiedzi określonych informacji. Umiejętność ta sprawdzana była w zadaniach zamkniętych oraz, po raz pierwszy na egzaminie maturalnym z języków obcych nowożytnych, w zadaniach otwartych. Analiza wyników pokazuje, że zdający lepiej poradzi sobie z zadaniami 1.3.–1.6. i 2.1.–2.5., w których mieli wybrać poprawną odpowiedź spośród podanych opcji (średnio 63% punktów), niż z zadaniami 3.1.–3.3., w których musieli samodzielnie sformułować odpowiedź (średnio 32% punktów).

Wśród zadań zamkniętych najwięcej problemów sprawiło rozwiązanie zadań 1.5. i 1.6., opartych na dłuższym fragmencie wspomnień z dzieciństwa.

1.5. El abuelo de Ángeles dedicaba las mañanas a

- A. escribir.
- B. jugar con sus nietos.
- C. charlar con los familiares.
- D. descansar en su despacho.

1.6. Evocando las sobremesas, la hablante revela que el escritor

- A. se negaba a firmar sus libros.
- B. le permitía a su nieta abrir su correo.
- C. recibía muestras de simpatía de sus lectores.
- D. descuidaba la correspondencia con sus lectores.

Fragment transkrypcji:

Él estaba casi siempre en casa. Hasta mediodía trabajaba abstraído en sus personajes. Después de las doce, yo irrumpía en su despacho y le devolvía a la realidad. Comíamos juntos, con mis padres y mis hermanos, y entonces comentábamos todo lo que había ocurrido en el colegio, el mismo al que él había acudido de niño. A él le divertían muchísimo estas anécdotas. Todo cambiaba cuando llegaba la sobremesa. Solo en aquel momento yo dejaba de ver al abuelo y aparecía ante mí el famoso escritor. Encendía un cigarrillo y abría el correo: mensajes de admiradores, regalos, dibujos y hasta alguna declaración de amor. Después de revisar la correspondencia, pasaba a la firma de libros. Cada día llegaban a casa decenas de ellos; la mayoría, de desconocidos en busca de una dedicatoria. Solo entonces me permitía ayudarme en su tarea. Me encantaba pasarle los libros uno a uno y leer en voz alta el papelito con el nombre del destinatario.

Aby poprawnie rozwiązać zadanie 1.5., należało zwrócić uwagę, że trzon zadania dotyczył czynności wykonywanych przez dziadka w godzinach przedpołudniowych. Poprawną odpowiedź A. wskazało 53% zdających. Dla blisko 40% maturzystów bardziej atrakcyjne okazały się opcje C. albo D. Osoby, które zaznaczyły odpowiedź C. być może przeoczyły wyraz *mañana*, który pojawiał się w trzonie zadania, i zasugerowały się nostalgicznym wspomnieniem rodzinnych obiadów. Z kolei zdający, którzy wskazali odpowiedź D. najprawdopodobniej usłyszeli informację, że pisarz spędzał poranki w swoim gabinecie, nie zrozumieli natomiast kluczowego dla rozwiązania zadania wyrażenia *trabajaba abstraído en sus personajes*.

Odsetek poprawnych odpowiedzi w zadaniu 1.6. był dokładnie taki sam, jak w zadaniu 1.5. O tym, że pisarz otrzymywał liczne dowody sympatii ze strony czytelników (odpowiedź C.), mówił wprost fragment dotyczący zawartości korespondencji: *mensajes de admiradores, regalos, dibujos y hasta alguna declaración de amor*. Mimo to niemal połowa zdających zaznaczyła odpowiedź B. albo D. Abiturienti, którzy wskazali zdanie B. nie zwrócili prawdopodobnie uwagi, że osobą, która otwierała korespondencję był pisarz, a nie jego wnuczka (*Encendía un cigarrillo y abría la correspondencia*), natomiast ci, którzy wybrali odpowiedź D., być może pomylili znaczenie czasownika *cuidar* z jego antonimem *descuidar*.

Zadania 1.3. i 1.4. oparte na tym samym nagraniu poprawnie rozwiązało odpowiednio 68% i 70% zdających. Poziom wykonania zadań 2.1.–2.5. opartych na pięciu wypowiedziach dotyczących nieporozumień kulturowych wahał się w przedziale od 56% do 76%.

Przeanalizujemy teraz rozwiązania zadań otwartych.

Usłyszysz dwukrotnie wypowiedź dotyczącą pewnej orkiestry. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij luki w zdaniach 3.1.–3.4., tak aby jak najbardziej precyzyjnie oddać sens wysłuchanego tekstu. Luki należy uzupełnić w języku hiszpańskim.

Uwaga: w każdą lukę możesz wpisać maksymalnie sześć wyrazów.

3.1. Los habitantes de Cateura se dedican a vender cosas que encuentran en el vertedero.

3.2. Fabio Chávez empezó a dar clases de música a los niños a petición de sus padres.

3.3. La cineasta paraguaya que filmaba la orquesta tuvo la idea de subir su vídeo a la red a fin de apoyar a los músicos.

Fragment transkrypcji:

Cateura es una pequeña ciudad de Paraguay. Es una región muy pobre. Para mantenerse, sus habitantes recorren todos los días un gran vertedero de basura que se encuentra a las afueras de esa localidad. Viven de lo que encuentren allí y logren vender. En esa zona, con muchos problemas económicos y sociales, un grupo de personas usó su creatividad y logró sobreponerse a esta situación. Todo gracias a Fabio Chávez, un ingeniero aficionado a la música, que había llegado a Cateura contratado por las autoridades locales. Un día, los habitantes le preguntaron si podía dar clases de música a sus hijos, que pasaban las tardes jugando entre la basura mientras esperaban a que terminara la jornada de trabajo de sus padres. (...)

En 2010 la orquesta captó la atención de la cineasta paraguaya Alejandra Amarilla. Le gustó tanto que empezó a filmarla. Dos años más tarde, se le ocurrió algo genial: subió a la red un vídeo de la orquesta con el propósito de recaudar fondos. En pocos

días, miles de personas lo vieron y comenzaron a enviar donaciones e invitaciones para que la orquesta diera conciertos en distintas partes del continente.

Zdający najlepiej poradzili sobie z uzupełnieniem luki 3.2., która wymagała zrozumienia, kto poprosił inżyniera Cháveza o udzielanie lekcji muzyki dzieciom. Blisko połowa zdających (48%) wpisała prawidłową odpowiedź *sus padres* lub *los habitantes del pueblo*. Powodem utraty punktu przez znaczną część zdających było wpisywanie odpowiedzi niespójnych z fragmentem tekstu poprzedzającym lukę. Analiza rozwiązań nasuwa przypuszczenie, że wielu maturzystów nie znało wyrażenia *a petición de* i uznało, że być może chodzi o określenie wprowadzające zdanie okolicznikowe celu lub przyczyny. Oto typowe przykłady potwierdzające tę hipotezę.

3.2. Fabio Chávez empezó a dar clases de música a los niños a petición de _____

~~esperaba para sus padres~~
~~monstru monstru~~ *de la música a ellos*

3.2. Fabio Chávez empezó a dar clases de música a los niños a petición de *presentar*

que hay otra vida

Zdarzały się też odpowiedzi niezgodne z tekstem, wskazujące, że inicjatorem rozmów z Chávezem były władze miasteczka (*las autoridades del pueblo*).

Znacznie trudniejsze okazało się uzupełnienie luki 3.1., opartej na fragmencie dotyczącym źródeł utrzymania mieszkańców Cateury. Właściwych odpowiedzi wskazujących, że żyją oni ze sprzedaży tego, co inni wyrzucają do śmieci lub, dokładniej, z tego co znajdują na wysypisku śmieci, udzieliło 27% abiturientów. Wydaje się, że o niskim wskaźniku wykonania tego zadania zadecydowało niezrozumienie słowa *vertedero*, użytego w nagraniu. W tej sytuacji część zdających ograniczyła się do podania ogólnej informacji, że mieszkańcy Cateury sprzedają to, co uda im się znaleźć w miasteczku. Taka odpowiedź była kwalifikowana jako niewystarczająco precyzyjna i nie była akceptowana. Należy podkreślić, że rzeczownik *vertedero* nie był jedyną wskazówką do prawidłowego uzupełnienia luki. Odpowiedź sugerował kontekst i niejednokrotnie pojawiające się w nagraniu słowo *basura*.

Jeszcze więcej kłopotów sprawiło zadanie 3.3. Aby poprawnie wypełnić lukę, należało zrozumieć, jakie działania podjęła kobieta realizująca filmy dokumentalne o dziecięcej orkiestrze z Cateury, aby ją wesprzeć. Odpowiedź musiała wskazywać, że postanowiła zamieścić jedno ze swoich nagrań w sieci lub przeprowadzić zbiórkę pieniędzy. Średnio jeden na pięciu maturzystów przekazał taką właśnie informację (poziom wykonania zadania – 22%). Dla większości zdających formą wsparcia dla działalności orkiestry było nakręcenie filmu o niej. Taka odpowiedź nie była akceptowana, ponieważ była nielogiczna: nie można zarazem kręcić filmów o tej samej tematyce i wpaść na pomysł nakręcenia filmu o takiej samej tematyce (z nagrania wynikało, że Alejandra filmowała orkiestrę od dwóch lat). Niemalą grupę stanowiły odpowiedzi niezgodne z treścią nagrania. Opierały się one na domniemaniu zdających, że kobieta zorganizowała koncert lub aukcję lub wynikały

z pomylenia znaczenia słów (np. *ganar dinero* zamiast *recaudar dinero*). Można by się zastanowić, dlaczego tak duży odsetek zdających nie zwrócił uwagi na fakt umieszczenia nagrania w internecie. Być może dlatego, że dla dzisiejszych nastolatków sfera wirtualna stała się jedyną rzeczywistością, w której się tworzy, odtwarza, popularyzuje, organizuje akcje, podejmuje inicjatywy itd. Jednak kilkanaście lat temu (w nagraniu jest mowa o 2010 r.) „wrzucenie” nagrania do internetu nie było jeszcze tak rozpowszechnione, jak dziś.

W wiązce zadań otwartych znalazło się jedno zadanie sprawdzające umiejętność wyciągania wniosków wynikających z informacji zawartych w tekście. Zadanie to okazało się najtrudniejsze w całym arkuszu.

3.4. En una cena solemne Chávez pronunció un breve discurso para

atraer la atención de los invitados.

Fragment transkrypcji:

¿Y cuál es el mensaje que lanzan al mundo? El director lo resumió en una frase: “El mundo nos envía basura y nosotros le devolvemos música”. El eslogan nació en una cena de la más alta sociedad de Paraguay, en un club muy exclusivo, donde la orquesta iba a tocar. La gente no les prestaba atención, así que Chávez dio unos golpecitos al micrófono y les dijo: “Vamos a tocar un par de piezas para ustedes. Nosotros venimos del lugar adonde va toda la basura que van a producir ahora. Ustedes nos envían basura todos los días. No importa: nosotros les vamos a devolver música”. El público se quedó atónito. Y los escuchó.

Uzupełnienie luki wymagało od zdających odpowiedzenia na pytanie, w jakim celu Chávez wygłosił krótkie przemówienie na ekskluzywnym przyjęciu zorganizowanym dla paragwajskiej elity. Aby wyciągnąć właściwy wniosek, należało skojarzyć ze sobą dwie sytuacje: brak zainteresowania występem dziecięcej orkiestry ze strony zaproszonych gości oraz zmianę zachowania publiczności po przemowie Cháveza, przejawiającą się w powszechnej konsternacji i skupieniu się na wysłuchaniu koncertu. 13% zdających słusznie uznało, że dyrektorowi orkiestry chodziło o zwrócenie uwagi gości na jego podopiecznych. Analiza rozwiązań pokazuje, że wielu zdających w ogóle nie podjęło próby uzupełnienia luki, część wysnuła niewłaściwe wnioski (np. chęć podziękowania gościom, opowiedzenia o początkach orkiestry), a część udzieliła odpowiedzi niespójnych z fragmentami tekstu otaczającymi lukę lub nielogicznych. Wśród tych ostatnich dominowały odpowiedzi zawierające błędne użycie wyrażen oznaczających „zwrócić uwagę”. Zamiast *atraer/captar/llamar la atención* zdający używali pojawiającego się w nagraniu zwrotu *prestar la atención*.

Mniej problemów sprawiło tegorocznym maturzystom rozwiązanie zadań w obszarze rozumienia tekstów pisanych. Dobrym tego przykładem są zadania sprawdzające umiejętność znajdowania określonych informacji w tekście, i to zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte. Te ostatnie – podobnie jak w części ze słuchu – również w tej części arkusza pojawiły się na egzaminie maturalnym po raz pierwszy. Zdający mieli uzupełnić luki w zdaniach 6.5.–6.8., wpisując samodzielnie odpowiedzi, zgodnie z treścią dłuższego tekstu publicystycznego na temat mieszkania w jaskiniach. Średni wynik uzyskany za wszystkie zadania otwarte w wiązce wyniósł 44% i okazał się nieco wyższy, niż średni wynik uzyskany za zadania otwarte sprawdzające tę samą umiejętność w części ze słuchu (32% punktów).

Mocne i słabe strony maturzystów rozwiązujących zadania otwarte 6.5.–6.8. zostały dokładniej omówione w „Zagadnieniu pod lupą”.

Za zadania zamknięte, wymagające wyselekcjonowania określonych informacji, zdający uzyskali średnio 73% punktów. Najłatwiejsze w tym obszarze, a zarazem w całym arkuszu, okazało się zadanie 4. (średni wynik – 80%). W tym roku było ono oparte na czterech krótkich tekstach dotyczących tradycyjnych sportów baskijskich. Wskazanie poprawnych odpowiedzi wymagało zwrócenia uwagi na szczegóły związane z przebiegiem rywalizacji, historią opisanych dyscyplin oraz ich popularnością w mediach. Poszczególne teksty poprawnie dopasowało do pytań od 71% do 88% maturzystów.

Więszym wyzwaniem okazało się wyszukanie określonych informacji w tekście literackim. Za zadania 6.1.–6.3. zdający uzyskali średnio 62% punktów. Przyjrzyjmy się zadaniu 6.2., które okazało się najtrudniejsze wśród zadań zamkniętych w tej części arkusza.

6.2. La madre de la narradora

- A. siguió visitando su casa natal hasta que esta fue vendida.
- B. se marchó de su casa familiar siendo niña.
- C. heredó la casa de sus padres.
- D. tuvo madrastra.

Fragment tekstu:

“¿Sabes que han vendido la casa de los abuelos?”, me dijo mi madre (...). Algo muy importante en su vida se había cerrado definitivamente. Ahora unos extraños ocuparían el lugar **donde ella y sus hermanos habían pasado una buena parte de su vida: allí nacieron, crecieron y se casaron.** El lugar donde la madre biológica de mi madre murió cuando ella **tan solo tenía ocho años, donde mi abuelo celebró su segunda boda con una mujer fantástica que luego se ocupó con cariño de sus hijastros,** y donde mi abuelo también murió. Después falleció su mujer y **la casa la heredó mi primo. Desde entonces mi madre ya no iba,** aunque sintiera la necesidad de volver para nutrirse de sus recuerdos. Esa casa tenía historia.

Rozwiązanie tego zadania wymagało przeanalizowania złożonych koligacji rodzinnych oraz zwrócenia uwagi na sekwencję zdarzeń związanych z narodzinami, zaślubinami lub śmiercią różnych członków rodziny. Istotne było wyselekcjonowanie fragmentu o powtórny ożenku dziadka, w którym słowo *hijastros* odgrywało kluczową rolę. Skoro druga żona dziadka opiekowała się swoimi pasierbami, to znaczy że była ich macochą. Poprawną odpowiedź **D.** wybrało 55% zdających. Co piąty maturzysta wybrał opcję B. Osoby te najprawdopodobniej zasugerowały się fragmentem o utracie matki przez dziewczynkę w wieku ośmiu lat. Nie zwróciły natomiast uwagi na zdanie poprzedzające tę informację, z którego wynikało, że kobieta opuściła rodzinny dom dopiero po swoim ślubie. Dla wielu zdających atrakcyjna okazała się odpowiedź A. Wykluczał ją jednak fragment mówiący o tym, że matka narratorki przestała bywać w rodzinnym domu od momentu odziedziczenia go przez jednego z kuzynów, a nie od momentu sprzedaży. Jak wynikało z tekstu, do sprzedaży domu doszło wiele lat później.

Znacznie lepiej zdający poradzi sobie z zadaniem 6.4., opartym na tym samym tekście literackim, ale sprawdzającym inną umiejętność: określanie głównej myśli tekstu. Dla 90% zdających było oczywiste, że tytuł, który najlepiej oddawał treść tekstu to **B. *Vuelta al pasado***. Poziom wykonania tego zadania okazał się najwyższy w całym arkuszu.

W obszarze rozumienia tekstów pisanych była sprawdzana także umiejętność rozpoznawania związków między poszczególnymi częściami tekstu. Analiza rozwiązań zadania 5. pokazuje, że zdający w zdecydowanej większości dobrze opanowali tę umiejętność, uzyskując średnio 75% punktów. Cztery na pięć luk poprawnie uzupełniło ponad 70% zdających. Nieco większą trudność sprawiło zadanie 5.3. Przyjrzyjmy mu się bliżej.

LA JOVEN DEL VIOLÍN

Fragment tekstu:

Nadie de los que pasan, y son muchos, deja una moneda. Ocurre, además, algo que me desagrada siempre y que observo a menudo en lugares semejantes. **5.3. E** Eso es lo que ocurre con la chica del violín. La miran, se paran a su lado, pero nadie deja caer un euro.

Fragment zadania:

- C.** Ella, en cambio, es muy buena. No es de esos músicos ruidosos que se sitúan a tu lado con un altavoz y te la ofrecen a fin de ganarse la vida, amargándote el aperitivo, encima, pidiendo que les pagues por ello.
- E.** Me refiero a las manadas de turistas equipados con cámaras o teléfonos móviles que creen que quienes están en la calle haciendo pompas de jabón o disfrazados de astronauta o tocando el violín están allí para que ellos puedan hacer fotos completamente gratis.

Zadanie 5.3. poprawnie rozwiązało 69% maturzystów. Kontekst sugerował, że dobierany fragment musi odnosić się do kwestii wynagradzania ulicznych artystów przez przygodnych słuchaczy lub widzów. Z kolei analiza związków leksykalno-gramatycznych w zdaniach otaczających lukę, a w szczególności struktura zdania *La miran, se paran a su lado, pero nadie deja caer un euro.*, prowadziły do wniosku, że brakujący fragment musi zawierać informację, kim są osoby, które zatrzymują się przy młodej skrzypaczce, by posłuchać jej gry, po czym odchodzą nie zostawiwszy ani centa. Oba warunki spełniało zdanie **E.**, mówiące o tłumach turystów fotografujących lub filmujących za darmo uliczne pokazy mistrzów. Wśród błędnych odpowiedzi najczęściej wybieraną była opcja C. Zdający, którzy dobrali ten fragment, zasugerowali się prawdopodobnie informacjami dotyczącymi umiejętności muzycznych oraz pełnego godności zachowania ulicznej artystki, które odnieśli do bohaterki felietonu – młodej, utalentowanej skrzypaczki. Fragment ten nie pasował jednak ani logicznie, ani gramatycznie do otoczenia luki. Wyrażenie *en cambio* wprowadzało zdanie o treści przeciwstawnej, które zupełnie nie łączyło się z fragmentem tekstu przed luką. Nie wiadomo też, do czego miałby się odnosić zaimek *la* w zdaniu *te la ofrecen a fin de ganarse la vida*, a informacja o natrętnych grajkach wyłudżających pieniądze od

przechodniów stała w logicznej sprzeczności ze zdaniem *La miran, se paran a su lado, pero nadie deja caer un euro.*

Dużym wyzwaniem dla tegorocznych maturzystów okazały się zadania sprawdzające znajomość środków językowych. Średnie wyniki uzyskane za rozwiązanie zadań 7., 8. i 9. wyniosły odpowiednio 49%, 38% i 23% punktów. Analiza rozwiązań prowadzi do wniosku, że większość absolwentów nie opanowała w zadowalającym stopniu struktur leksykalno-gramatycznych, których znajomości należałoby oczekiwać od osób przystępujących do egzaminu na poziomie rozszerzonym. Posłużmy się kilkoma przykładami. W zadaniu 9., w którym należało przetłumaczyć fragmenty zdań, zaledwie jeden na siedmiu zdających potrafił poprawnie uzupełnić lukę w zdaniu sprawdzającym znajomość III. okresu warunkowego, a co trzeci znał często używane w języku hiszpańskim wyrażenie *como si fuera*. W zadaniu 8., w którym należało uzupełnić podany tekst brakującymi wyrazami, najtrudniejsze okazało się uzupełnienie luki brakującym przymiotnikiem *todos* w utartym wyrażeniu *para todos los bolsillos* (26% poprawnych rozwiązań). Problemy sprawiło też uzupełnienie zdania brakującym zaimkiem zwrotnym *se*, poprzedzającym formę osobową popularnego czasownika *limitar* (38% poprawnych rozwiązań).

W zadaniu 7., które polegało na uzupełnieniu luk w tekście wyrazami podanymi w opcjach odpowiedzi, poziom wykonania poszczególnych jednostek był zróżnicowany: od 33% do 71% poprawnych rozwiązań. Najłatwiejsze okazało się zadanie 7.5., w którym sprawdzana była znajomość leksyki. Poprawne uzupełnienie luki wymagało wykazania się znajomością czasowników *averiguar*, *confesar*, *adivinar* i *dudar*. Największy problem sprawiło natomiast uzupełnienie luki 7.6. zaimkiem *la* w zdaniu *La culpa ___ tuvo ella*. Zaledwie co trzeci zdający wiedział, że jest to jedna z typowych konstrukcji w języku hiszpańskim, wymagająca powtórzenia dopełnienia wyrażonego rzeczownikiem w postaci zaimka. Pozostałe luki poprawnie uzupełniło od 42% do 54% zdających.

Słabe opanowanie umiejętności stosowania struktur leksykalno-gramatycznych i niezbyt szeroki zasób słownictwa, jakim dysponowała duża część maturzystów przystępujących do egzaminu na poziomie rozszerzonym, dały się zaobserwować również w przypadku wypowiedzi pisemnej. Zdający mieli do wyboru napisanie rozprawki typu „za i przeciw” lub listu formalnego. W rozprawce należało przedstawić wady i zalety organizowania maratonów lub innych biegów masowych w miastach. Napisanie listu wymagało przedstawienia argumentów przemawiających za potrzebą wykonania graffiti na fasadzie budynku będącego siedzibą domu kultury oraz przedstawienia oczekiwań autorów projektu skierowanych do dyrekcji tej instytucji. List wybierany był sporadycznie. Najczęściej wybieraną formą była rozprawka.

Najniższe wyniki maturzyści uzyskali w kryterium zakresu środków językowych oraz w kryterium poprawności językowej (odpowiednio 43% i 45% punktów). Ograniczona znajomość leksyki i zaawansowanych struktur gramatycznych, nieznajomość zwrotów idiomatycznych i wyrażen typowych dla języka hiszpańskiego sprawiły, że zdający mieli kłopoty z precyzyjnym wyrażeniem myśli, a ich wypowiedzi pozbawione były naturalności. Z kolei błędy językowe, wynikające niejednokrotnie z braku znajomości podstawowych zasad gramatycznych, rzutowały na spójność i logikę tekstu (średni wynik w tym kryterium to 53% punktów).

Najwyższy średni wynik zdający uzyskali w kryterium zgodności z poleceniem – 54% punktów. Trudno jednak uznać taki wynik za satysfakcjonujący. Bardzo wielu zdających, którzy wybrali rozprawkę jako formę wypowiedzi pisemnej, straciło cenne punkty z powodu

nieznajomości wyrazu *carrera* (bieg), mylonego z rzeczownikami *correo* (poczta), *correa* (smycz) czy *carretera* (szosa). Użycie niewłaściwego wyrazu, który był kluczowy dla pracy, w tezie, w rozwinięciu (w jednym lub obu elementach tematu) i często też w zakończeniu, sprawiało, że teza była kwalifikowana jako niezgodna z tematem, a poszczególne części pracy były kwalifikowane na poziom niższy (maksymalnie poziom 1). Problemem w części prac był brak konsekwencji. Część maturzystów stawiała tezę odpowiednią do rozprawki „za i przeciw”, a następnie w rozwinięciu przedstawiała wyłącznie argumenty za organizacją biegów masowych w miastach. Dość częstą usterką było stawianie dwóch wykluczających się tez: tezy „za i przeciw” i tezy jednostronnej. Wiele wypowiedzi cechowała powierzchowność, wynikająca zapewne z ograniczonego zasobu środków językowych, ale też z braku umiejętności doboru odpowiednich argumentów do wskazanych w poleceniu elementów tematu. Na niskich średnich wynikach w tym obszarze zaważył też fakt, że wielu zdających w ogóle nie podjęło próby napisania pracy na żaden z dwóch tematów.

Zagadnienie „pod lupą” – realizacja zadania otwartego sprawdzającego rozumienie tekstów pisanych na poziomie rozszerzonym

W przypadku języków obcych jedną z kluczowych zmian wprowadzonych na egzaminie maturalnym w Formule 2023 było zwiększenie udziału zadań otwartych w arkuszu egzaminacyjnym. Porównując arkusz w nowej formule do arkusza w Formule 2015, zauważymy, że na poziomie rozszerzonym została dodana jedna wiązka zadań otwartych w obszarze rozumienia ze słuchu (zadanie 3.) oraz jedna wiązka zadań otwartych sprawdzających rozumienie tekstów pisanych (część zadania 6.) Każda wiązka składała się z 4 jednostek.

Przeanalizujmy mocne i słabe strony tegorocznych maturzystów rozwiązujących zadania otwarte na przykładzie wiązki z obszaru rozumienia tekstów pisanych.

Średni wynik uzyskany przez zdających za całą wiązkę to 44% punktów możliwych do zdobycia. Okazał się on znacznie niższy od średniego wyniku uzyskanego za zadania zamknięte w omawianym obszarze – 75% punktów, co pokazuje, że konieczność samodzielnego sformułowania odpowiedzi była dla licealistów dużym wyzwaniem.

Zadanie otwarte sprawdzające rozumienie tekstów pisanych było oparte na tekście publicystycznym dotyczącym mieszkania w jaskiniach w okolicach Grenady i polegało na uzupełnieniu luk w zdaniach.

Fragment zadania 6.:

Tekst 2.

CASAS CUEVA

1. Vivir en una cueva suena raro, sin embargo, se trata de un tipo de vivienda que en los últimos años está de moda, principalmente en el sur de España. Solamente en la provincia de Granada existen casi 12 mil viviendas bajo tierra.
2. Todavía en los años 70 del siglo pasado, casi 50 mil personas habitaban en barrios camuflados bajo la montaña, con chimeneas que surgían inesperadamente del interior de la roca. Esta cifra disminuyó sistemáticamente por las migraciones a la ciudad en busca de trabajo y en la década de los 90 se quedó en la mitad. Obviamente, los habitantes de esas viviendas eran gente más bien modesta. Vivir en una cueva no tenía nada que ver con una moda o un lujo; era necesidad y tradición. No obstante, a principios del siglo XXI algunos inversores con visión se dedicaron a rehabilitar las cuevas abandonadas para ponerlas a la venta.
3. En esas “viviendas naturales” adaptadas no hace falta calefacción en invierno y en verano hace fresquito porque el grosor de sus muros garantiza una temperatura constante durante todo el año. Estas características no solo proporcionan a sus habitantes el confort térmico, también les benefician económicamente, ya que rebajan los costes de mantenimiento. En contraste con los minipisos modernos, las casas cueva ofrecen amplitud, tanto por el tamaño de las “habitaciones” como por su altura. Además, gracias a las chimeneas y grandes entradas con vistas, sus habitantes no tienen la sensación de “estar encerrados” bajo tierra.
4. En la mayoría de las casas cueva, los inquilinos disponen de agua corriente, electricidad e internet, igual que los demás habitantes de la localidad. Algunas cuevas

tienen *jacuzzi* o piscina y forman parte de complejos residenciales o turísticos de lujo. Desgraciadamente, todas las reformas las financian las agencias inmobiliarias o los propios inquilinos. Hasta ahora, las autoridades no han propuesto ningún programa de apoyo para salvaguardar esta parte de nuestro patrimonio nacional. Es una lástima. Sería una gran pérdida si no se conservaran las cuevas más antiguas, las prehistóricas o las de la época musulmana, tal como eran, con sus techos curvos y paredes cubiertas de cal.

5. Actualmente, las casas cueva están de moda. Se busca este tipo de vivienda especialmente como segunda residencia o como inversión turística. Pero también hay gente que decide vivir en una casa cueva porque son una maravilla perfectamente integrada en el entorno. No es de extrañar entonces que el número de personas interesadas en adquirir una vaya creciendo y hoy haya que pagar un dineral por una cueva de tamaño medio, mucho más que por un piso en la ciudad. Y nada indica que esta tendencia vaya a cambiar en los próximos años.

Uzupełnij luki 6.5.–6.8. zgodnie z treścią tekstu, tak aby jak najbardziej precyzyjnie oddać jego sens. Luki należy uzupełnić w języku hiszpańskim.

6.5. En la segunda mitad del siglo XX muchos habitantes de las cuevas empezaron a abandonarlas porque _____.

6.6. Por el tercer párrafo nos enteramos de que el mantenimiento de las casas cueva resulta relativamente barato porque no es necesario _____.

6.7. El autor lamenta que solo _____ y _____ sean los que invierten en la preservación de las cuevas.

6.8. Actualmente hay mucha demanda de casas cueva aunque _____.

W ramach tej wiązki zadań, zdający najlepiej poradzili sobie z uzupełnieniem luki 6.5., która wymagała zrozumienia, z jakiego powodu mieszkańcy grenadyjskich jaskiń zaczęli masowo opuszczać je w drugiej połowie ubiegłego wieku. Właściwych odpowiedzi, wskazujących, że przyczyną była migracja zarobkowa, a konkretnie migrowanie do miast w poszukiwaniu pracy, udzieliło 53% absolwentów. W pozostałych zadaniach poprawnych odpowiedzi udzieliła mniej niż połowa licealistów. Rozwiązując zadanie 6.6., należało wyselekcjonować informację na temat czynników wpływających na relatywnie niskie koszty utrzymania mieszkań w jaskiniach. 43% zdających zrozumiało, że mieszkańcy jaskiń, ze względu na optymalną temperaturę panującą pod ziemią przez cały rok, nie muszą inwestować ani w instalowanie ogrzewania, ani klimatyzacji. Podobny odsetek zdających (42%) zdobył punkt w zadaniu 6.7., wymieniając dwie grupy „inwestorów” ponoszących koszty remontów i konserwacji jaskiń: agencje nieruchomości i lokatorów. Największym wyzwaniem dla maturzystów okazało się uzupełnienie luki 6.8. w zdaniu okolicznikowym przyzwolenia. Warunki zadania spełniło 37% zdających, którzy nawiązali w swoich odpowiedziach do horrendalnie wysokich cen mieszkań w jaskiniach na rynku nieruchomości.

Poniżej przedstawione są odpowiedzi podane w zasadach oceniania jako **oczekiwane**.

Zadanie	Odpowiedź oczekiwana (1 pkt)
6.5.	migraban (se iban) a las ciudades en busca de trabajo (se) iban a buscar trabajo a (en) la ciudad (las ciudades)
6.6.	instalar calefacción ni aire acondicionado
6.7.	las (agencias) inmobiliarias ... los (propios) inquilinos los propietarios ... las (agencias) inmobiliarias
6.8.	cuesten (cuestan) más que un piso (céntrico) cuesten (cuestan) una fortuna (un dineral) su coste es (bastante) alto / su precio es elevado haya que pagar un dineral / son muy caras son más caras que un piso en la ciudad / cuestan mucho

Należy jednak podkreślić, że odpowiedzi oczekiwane nie są jedynymi akceptowanymi przez egzaminatorów. W przypadku każdej jednostki w zasadach oceniania podany jest węższy lub szerszy zakres innych **akceptowanych** odpowiedzi, które występowały w pracach i zostały uznane przez egzaminatorów za merytorycznie poprawne, komunikatywne dla odbiorcy i spełniające wszystkie wymogi zadania.

Poniżej zaprezentowano przykład pracy, w której rozwiązania, choć różnią się od oczekiwanych, zostałyby ocenione na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 1.

6.5. En la segunda mitad del siglo XX muchos habitantes de las cuevas empezaron a abandonarlas porque ellos buscaron trabajo.

6.6. Por el tercer párrafo nos enteramos de que el mantenimiento de las casas cueva resulta relativamente barato porque no es necesario tener
la calefacción.

6.7. El autor lamenta que solo los que viven en las cuevas
y inmobiliarias sean los que invierten en la preservación de las cuevas.

6.8. Actualmente hay mucha demanda de casas cueva aunque no son
baratos.

W zadaniach 6.5. i 6.6. warunkiem otrzymania punktu było uwzględnienie przynajmniej jednej z dwóch informacji z tekstu. Aby więc egzaminator zaakceptował odpowiedzi, w zadaniu 6.5. wystarczyło napisać albo dokąd przenieśli się mieszkańcy jaskiń, albo w jakim celu, a w zadaniu 6.6. – albo odnieść się do braku konieczności posiadania ogrzewania, albo klimatyzacji. Obie przytoczone powyżej odpowiedzi spełniały ten warunek. Z kolei w zadaniach 6.7. i 6.8. mamy przykład zastąpienia oczekiwanych wyrazów lub wyrażzeń innymi mającymi takie samo znaczenie. W zadaniu 6.7. zamiast wyrazu *inquilino* maturzysta użył wyrażenia *los que viven en las cuevas*, a w zadaniu 6.8. zamiast przymiotnika *caro* użył jego antonimu *barato*. W obu zadaniach zdający popełnił też drobne błędy, które nie wpływały na komunikatywność wypowiedzi: w zadaniu 6.7. naruszył zasadę fonetyczną (*y inmoviliarias*) oraz popełnił błąd zapisu (*inmoviliarias* zamiast *inmobiliarias*), a w zadaniu 6.8. zapomniał o uzgodnieniu rodzaju przymiotnika z rodzajem rzeczownika.

Należy jednak pamiętać, że akceptowanie różnorodnych odpowiedzi nie oznacza, że każda odpowiedź w jakikolwiek sposób nawiązująca do tekstu była uznawana za właściwą. Udzielona odpowiedź musiała przede wszystkim wskazywać, że zdający zrozumiał tekst, ale też musiała być tak sformułowana, żeby była jednoznaczna dla odbiorcy i nie naruszała żadnych reguł podanych w zasadach oceniania. Co to konkretnie oznacza? Przyjrzyjmy się bliżej, jakie błędy/usterki są dopuszczalne, a jakie wiążą się z utratą punktu.

Zgodność z tekstem

Polecenie do każdego zadania w obszarze rozumienia tekstów pisanych wyraźnie wskazuje, że udzielona odpowiedź musi być zgodna z tekstem. Dlatego bardzo ważne jest uważne przeczytanie tekstu, określenie, do której jego części odnosi się każda luka, a następnie sformułowanie odpowiedzi w taki sposób, aby egzaminator nie miał wątpliwości, że ta odpowiedź jednoznacznie wynika z tekstu i nie zawiera elementów, które w tekście nie występują. Przyjrzyjmy się dwóm przykładom.

Przykład 2.

6.7. El autor lamenta que solo las autoridades
~~de~~ agencias
 y inmoviliarias sean los que invierten
 en la preservación de las cuevas.

Przykład 3.

6.8. Actualmente hay mucha demanda de casas cueva aunque los préstamos
son muy altos y todo es muy caro.

W obydwu przypadkach zdający nie otrzymał punktu za swoją odpowiedź. W zadaniu 6.7. tylko uzupełnienie drugiej luki jest zgodne z tekstem. Odpowiedź w pierwszej luce wyklucza fragment, w którym autor artykułu ubolewa nad tym, że władze nie podejmują żadnych działań, aby otoczyć ochroną jaskinie stanowiące część dziedzictwa narodowego. Niewykluczone, że zdający zwrócił uwagę wyłącznie na fragment poprzedzający lukę

i zasugerował się wyrażeniem w tekście *es una lástima* występującym bezpośrednio po zdaniu informującym o postawie władz. Zadanie to pokazuje, że udzielenie poprawnej odpowiedzi wymaga nie tylko zidentyfikowania odpowiedniego fragmentu tekstu, na którym opiera się zadanie, ale też zrozumienia sensu całego zdania, które należy uzupełnić. Inny problem pojawia się w zadaniu 6.8. Zaprezentowane rozwiązanie nasuwa przypuszczenie, że zdający zrozumiał zarówno tekst, jak i zdanie, które miał uzupełnić, ale zamiast zawrzeć w swojej odpowiedzi informację podaną w tekście, odniósł się do własnych obserwacji. W tekście była tylko mowa o wysokich cenach mieszkań w jaskiniach, a nie o wysokich cenach kredytów bankowych i ogólnej drożyznie na rynku.

Precyzja odpowiedzi

Ważnym aspektem, na który warto zwrócić uwagę uczniów, jest precyzja udzielonej odpowiedzi. Bardzo częstym błędem jest uzupełnienie luki informacją, która wprawdzie nie jest sprzeczna z tekstem, ale w niewystarczającym stopniu odzwierciedla jego treść.

Zgodnie z zasadami oceniania w przypadku luki 6.5. zarówno oczekiwana, jak i akceptowana odpowiedź powinny zawierać konkretny powód opuszczenia jaskiń, a było nim poszukiwanie pracy i /lub migracja do miasta. Tymczasem zdarzały się odpowiedzi, takie jak przytoczona poniżej.

Przykład 4.

6.5. En la segunda mitad del siglo XX muchos habitantes de las cuevas empezaron a abandonarlas porque BUSCARON OTROS LUGARES PARA VIVIR.

Takie uzupełnienie luki było za mało precyzyjne. Z odpowiedzi zdającego wynikało, że powodem opuszczania jaskiń było szukanie innych miejsc do życia. Takie uzasadnienie pasowałoby tak naprawdę do każdej przeprowadzki, więc nie dawało pewności, że zdający rozumiał tekst.

Brak precyzji i wynikająca z niego niejednoznaczność były też obserwowane w rozwiązaniach zadania 6.6. Oto jedna z takich odpowiedzi.

Przykład 5.

6.6. Por el tercer párrafo nos enteramos de que el mantenimiento de las casas cueva resulta relativamente barato porque no es necesario que se cuide de las temperatura en estas casas.

Wydaje się, że zdający zrozumiał tekst, ale nie potrafił przetworzyć fragmentów *no hace falta calefacción en invierno* i *en verano hace fresquito* i oddać zawartej w nich myśli.

Z odpowiedzi zdającego wynika, że mieszkańcy nie muszą *dbać o temperaturę* w swoich domach. Osoba nieznająca tekstu, nie wiedziałaby, jak ma zinterpretować taką odpowiedź: jest im wszystko jedno, jaka temperatura panuje w pomieszczeniu, lubią tylko zimno albo tylko ciepło, a może za odpowiednią temperaturę w jaskiniach odpowiada ktoś inny niż lokatorzy? Tymczasem wystarczyło użyć chociażby jednego z takich wyrażen jak *tener*

calefacción, tener aire acondicionado lub *calentar la casa*, a odpowiedź zostałaby zaakceptowana.

Dopasowanie odpowiedzi do otoczenia luki

Należy też pamiętać, że tekst i zadanie do niego stanowią integralną całość, więc równie ważne, jak znalezienie właściwej informacji w tekście, było dopasowanie odpowiedzi do otoczenia luki. Jeśli odpowiedź zdającego nie pasowała logicznie do fragmentu przed luką lub po luce, albo pokazywała, że zdający nie zrozumiał zdania, które uzupełnia, odpowiedź nie była uznawana za poprawną.

Warto w tym kontekście przyrzeć się poniższym rozwiązaniom maturzystów.

Przykład 6.

6.7. El autor lamenta que solo las agencias inmobiliarias o los propios inquilinos financian ^{las reformas} y las autoridades no ~~las conservan~~ ^{conservan} las cuevas que sean los que invierten en la preservación de las cuevas.

Przykład 7.

6.8. Actualmente hay mucha demanda de casas cueva aunque el crecimiento de sus precios.

Przykład 8.

6.8. Actualmente hay mucha demanda de casas cueva aunque eso no va a cambiar en un futuro.

Odpowiedź w Przykładzie 6. pokazuje, że zdający zrozumiał problem zasygnalizowany w artykule, ale nie zrozumiał sensu zdania, które miał uzupełnić, a konkretnie fragmentu po drugiej luce, kluczowego dla rozwiązania zadania. Wynikało z niego, że w odpowiedzi należy wymienić tylko te podmioty, które ponoszą koszty utrzymania i konserwacji jaskiń, tj. agencje nieruchomości i lokatorów. Maturzysta, kierując się zapewne słowami *El autor lamenta que*, uznał, że musi w swojej odpowiedzi odnieść się do wszystkich problemów, nad którymi ubolewa autor artykułu, i dodał jeszcze władze (*autoridades*), które takich kosztów nie ponoszą. Odpowiedź zdającego, choć zgodna z tekstem, komunikatywna i precyzyjna, nie mogła być zaakceptowana, ponieważ była całkowicie niespójna z fragmentem następującym po luce i świadczyła o tym, że abiturient nie rozumiał uzupełnianego zdania.

Podobną sytuację można zaobserwować w Przykładzie 7. Zdający zrozumiał, że ceny jaskiń są wysokie, o czym świadczy jego odpowiedź *el crecimiento de sus precios*. Jest ona jednak niespójna z poprzedzającym ją spójnikiem *aunque*, który wprowadza zdanie podrzędne

okolicznikowe przyzwolenia, a więc wymaga użycia czasownika. Zdający najprawdopodobniej pomylił znaczenie słowa *aunque* z wyrażeniem *a pesar de*, które może łączyć się z rzeczownikiem.

W Przykładzie 8. pokazano natomiast odpowiedź nie łączącą się logicznie z poprzedzającym ją fragmentem. Nie był to odosobniony przypadek, co każe przypuszczać, że niektórzy zdający nie rozumieli idei zdań okolicznikowych przyzwolenia. Zdanie podrzędne, wprowadzane w zadaniu 6.8. przez spójnik *aunque*, powinno mówić o niesprzyjających okolicznościach, jakimi jest wysoka cena, które jednak nie są przeszkodą w zajściu określonego zdarzenia wyrażonego w zdaniu nadrzędnym, a jest nim rosnący popyt. W przedstawionym powyżej przykładzie taka zależność logiczna nie zachodzi.

Poprawność językowa

Kwestia jednoznaczności i komunikatywności dla odbiorcy jest kluczowa dla egzaminatora w sytuacji, kiedy zdający udzielają odpowiedzi zawierających błędy gramatyczne lub ortograficzne. Ponieważ sprawdzane jest przede wszystkim rozumienie tekstu, pewne błędy są dopuszczalne, ale nie mogą one wpływać negatywnie na przekazanie informacji lub powodować, że odpowiedź staje się niejasna. W przypadku języka hiszpańskiego są to najczęściej błędy związane z odmianą czasownika, użyciem odpowiednich czasów gramatycznych, przyimków, a także niektóre błędy składniowe.

W tegorocznym zadaniu przykładowe zaakceptowane odpowiedzi zawierające błędy to np. *la gente ha buscado trabajo* w luce 6.5 (niewłaściwy czas przeszły), *tener calefaccion* w luce 6.6. (brak akcentu), *propios inquilinos* w luce 6.7. (brak rodzajnika) czy *no son baratos* w luce 6.8. (nieuzgodnienie rodzaju przymiotnika z rodzajem rzeczownika).

Jednak bardzo często popełnione przez zdających błędy zakłócały komunikację i sprawiły, że udzielona odpowiedź stała się niejasna, wieloznaczna lub wręcz niekomunikatywna. Przykłady takich błędów przedstawiono poniżej.

Przykład 9.

6.5. En la segunda mitad del siglo XX muchos habitantes de las cuevas empezaron

a abandonarlas porque

Estaban en la migración a ciudad,

Przykład 10.

6.6. Por el tercer párrafo nos enteramos de que el mantenimiento de las casas cueva resulta

relativamente barato porque no es necesario

faltar dinero en calefacción.

W zadaniu 6.5. zdający nie potrafił posłużyć się czasownikiem *migrar*, w zdaniu 6.6. pomylił czasownik *faltar* z *gastar* lub *invertir*. Dość częste były przypadki tworzenia nieistniejących czasowników od rzeczownika lub przymiotnika, np. w zadaniu 6.6. zamiast czasownika *calentar* używano czasowników *calefacciar* (od *calefacción*) lub *calimentar* (od *caliente*). W zadaniu 6.5. nierzadko przyczyną utraty punktu było użycie niewłaściwej formy czasownika *buscar* – czasu, trybu, struktury gramatycznej lub osoby. Kontekst wymagał użycia tego czasownika w czasie przeszłym w 3. osobie liczby mnogiej. Użycie tego czasownika w czasie teraźniejszym sprawiło, że odpowiedź była niejasna, a pomylenie 3. osoby z 1. lub czasownika *estar* z *ser* – że komunikacja była znacznie zaburzona, np. *buscan trabajo, ellos busco trabajo, eran buscando trabajo*.

Podsumowanie

Zadania sprawdzające rozumienie i przetwarzanie informacji zawartych w tekstach pisanych mają zweryfikować, na ile skutecznie maturzysta potrafi przetworzyć informacje podane w języku hiszpańskim, samodzielnie uzupełniając luki w tekście. Poprawne rozwiązanie tego typu zadań wymaga połączenia wielu umiejętności językowych.

Aby uniknąć utraty punktów w tym zadaniu, rozwiązując je zdający powinien:

- uważnie przeczytać polecenie do zadania oraz tekst, a następnie samo zadanie
- zastanowić się, które fragmenty tekstu są potrzebne do uzupełnienia poszczególnych luk
- przeczytać uważnie każde zdanie z luką i uzupełnić je jak najbardziej precyzyjnie i zgodnie z treścią tekstu, nie dodając żadnych informacji, które w nim nie występują
- ponownie przeczytać zadanie wraz z uzupełnionymi lukami i sprawdzić, czy wpisana odpowiedź łączy się logicznie i gramatycznie z fragmentami otaczającymi lukę oraz czy odpowiedź nie zawiera żadnych błędów, które mogłyby spowodować niejasność lub zakłócenie komunikacji.

Wnioski

Analiza wyników egzaminu z języka hiszpańskiego pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków dotyczących pracy z maturzystami w kolejnych latach.

- ❖ Rozwiązanie zadań sprawdzających umiejętność znajdowania określonych informacji w obszarze rozumienia ze słuchu na poziomie rozszerzonym było jednym z największych wyzwań dla tegorocznych maturzystów. Wydaje się, że może być to skutkiem braku osłuchania się z językiem oraz ograniczonej znajomości słownictwa. Dobrze jest zachęcać uczniów do słuchania różnych rodzajów tekstów (reportaży, wywiadów, piosenek, komunikatów, reklam itd.) lub oglądania filmów w wersji oryginalnej. Niekoniecznie długie, ale częste słuchanie sprawi, że uczniowie zaczną odróżniać i rozumieć poszczególne słowa, a z biegiem czasu, coraz dłuższe fragmenty tekstów.
- ❖ Analiza wyboru błędnych odpowiedzi w zadaniach zamkniętych prowadzi do wniosku, że wielu maturzystów kierowało się znaczeniem pojedynczych wyrazów lub podobnie brzmiącymi słowami, lub odnosiło się do własnych przeświadczeń lub wiedzy, nie biorąc pod uwagę treści słuchanego lub czytanego tekstu. Bardzo ważne jest, aby przygotowując uczniów do egzaminu, zachęcać ich do bardziej wnikliwej analizy powiązań między tekstem a zadaniem. Powinni oni być w stanie wskazać fragment tekstu, który uzasadnia wybór poprawnej odpowiedzi oraz podać powody odrzucenia pozostałych opcji. Należy też uświadamiać uczniom potrzebę uważnego czytania poleceń i tekstów.
- ❖ Najłabszym punktem zdających pozostaje ograniczony zakres środków leksykalnych. Powinno się więc pracować nad systematycznym wzbogacaniem słownictwa poprzez różnorodne ćwiczenia, np. tworzenie zbiorów synonimów i antonimów, tworzenie razem z uczniami definicji pojęć, „map pamięci”, wdrażanie na lekcjach techniki kategoryzacji polegającej na grupowaniu przez uczniów wielu różnych wyrazów według podanych kategorii.
- ❖ Wielu zdających ma kłopoty z tworzeniem poprawnej, dojrzałej wypowiedzi pisemnej. Wskazane byłyby więc ćwiczenia syntaktyczne polegające na kształtowaniu umiejętności konstruowania zdania tak, aby najtrafniej wyrażało ono pożądaną myśl. Pomocne będą także ćwiczenia słownikowo-frazeologiczne, np. zastępowanie słów i struktur o wysokim stopniu pospolitości wyrażeniami synonimicznymi, sięganie do idiomów i metafor.
- ❖ Najczęściej zaobserwowane usterki w wypowiedziach pisemnych na poziomie rozszerzonym to nieprawidłowo zredagowana teza w rozprawce (niezapowiadająca typu rozprawki), teza i/lub zakończenie niezgodne z treścią wypowiedzi (np. teza jednostronna, a argumentacja w rozwinięciu „za i przeciw”; w rozwinięciu omówione dwa elementy tematu, a w podsumowaniu odniesienie się do więcej niż dwóch). Zapoznanie, a potem regularne przypominanie uczniom kryteriów oceniania wypowiedzi pisemnej może sprawić, że uda im się uniknąć błędów, które mogą wpłynąć negatywnie na ocenę ich wypowiedzi pisemnej.
- ❖ Maturzyści uzyskali wyraźnie niższe wyniki w zadaniach otwartych sprawdzających rozumienie tekstu niż w sprawdzających te same umiejętności zadaniach zamkniętych, które wymagały wyboru odpowiedzi spośród podanych opcji. Udzielenie odpowiedzi w zadaniach otwartych wymaga zwykle połączenia kilku umiejętności językowych. Szczególnie trudne okazały się te zadania otwarte, w których wymagane było jakieś

przekształcenie odpowiedzi usłyszanej lub przeczytanej w tekście, aby pasowała ona do uzupełnianej luki. Pokazuje to, że większość zdających jest przyzwyczajona do wykorzystywania wyrazów/wyrażeń wprost padających w tekście. Tymczasem, część zadań otwartych jest tak skonstruowana, aby zdający musiał wykazać się zrozumieniem nie tylko samego tekstu, ale też uzupełnianego zdania i podstawowych reguł rządzących danym językiem obcym. Szczególnie w przypadku poziomu rozszerzonego, który zakłada wyższy poziom opanowania poszczególnych umiejętności, a tym samym większą kontrolę nad językiem, należy zwracać uwagę zdających na to, że udzielenie poprawnej odpowiedzi wymaga spełnienia kilku kluczowych warunków. Odpowiedź musi być nie tylko zgodna z tekstem, ale też wystarczająco precyzyjna, jednoznaczna i komunikatywna dla odbiorcy. Musi też spełniać wszystkie wymogi wskazane w poleceniu.